

**Landelijke Werkgroep Gemeentecontacten
Nederland – Duitsland (LWG NL-D)**

Secr.: Joke Brederveld
Sleedoorn 43, 7822 AN Emmen
tel. 0591 222 159
e-mail lwgdlsecretariaat@gmail.com
website www.kerkcontacteneuropa.nl

RONDZENDBRIEF Oktober 2019

Het zal u niet ontgaan zijn, dat het 9 november dertig jaar geleden is dat de Muur viel. Er zijn veel activiteiten rond deze datum georganiseerd. Verderop meer hierover. En in september begon officieel de herdenking van 75 jaar Bevrijding met de herdenkingen van o.a. de Slag om de Schelde en Operatie Market Garden. Ook op onze komende ontmoetingsdag willen we rond het thema „Vrijheid“ met elkaar praten. Maar eerst kijken we nog even terug naar de

ONTMOETINGS DAG 2 maart 2019 in Harmelen.

Velen wisten de weg naar Harmelen te vinden. Op deze voor ons nieuwe locatie vertelde Michael van der Werf-Blödel, voorzitter van de Deutsche Evangelische Gemeinde Amsterdam over de specifieke situatie van deze kleine gemeenschap in Nederland en de daarbij behorende moeilijkheden en mogelijkheden. Daarna spraken we met elkaar over de toekomst van de LWG: heeft deze nog bestaansrecht, nu er steeds minder partnergemeentes overblijven? (We zijn nu nog met ca. 90 gemeentes). Zo ja, hoe dan? De aanwezigen waren unaniem van mening dat de ontmoetingsdagen zeker moeten blijven doorgaan. De goede opkomst en de sfeer op deze dag gaven dat ook al aan. En ook de communicatie tussen deze dagen in wordt zeer op prijs gesteld. De LWG zal zich dan ook concentreren op het organiseren van deze ontmoetingsdagen, en al is het nu een beetje later dan u gewend was, de RZB en Vermischtes zullen blijven verschijnen.

We namen afscheid van Jan Willem Fortuin. Veel jaren heeft hij zich ingezet voor de ontmoetingen over grenzen heen, zocht de mensen zelf op. Met het verlaten van de LWG zal zijn inzet voor de doelstellingen zeker niet verminderen. Jan Willem, namens al die mensen bedankt. Vrede en alle Goeds voor jou.

Op de website vindt u verslagen van ontmoetingsweekenden van partnergemeentes. Ook enkele impressies van de *Kirchentag van 19-23 juni in Dortmund* kunt u daar lezen. Het zijn allen plekken van ontmoeting.

ONTMOETINGS DAG 2020

Deze zal plaatsvinden op **zaterdag 7 maart, eveneens in De Open Poort in Harmelen.**

Het thema voor deze dag zal zijn: *‘Freiheit ist immer Freiheit der Andersdenkenden’*.

Deze zin van Rosa Luxemburg (1871-1919) is ook nu nog/weer zeer actueel.

Noteert u de datum alvast in de agenda?

DERTIG JAAR VAL VAN DE MUUR

Zoals gezegd, op 9 november 1989 was van het ene moment op het andere de Muur verdwenen; nog niet fysiek, maar haar functie was door een paar woorden van Günter Schabowski teniet gedaan.

Velen van ons staat dit moment, deze gebeurtenis nog helder voor de geest, evenals de spannende maanden daarvoor, met de maandagavonddemonstraties, begonnen in Leipzig en uitgewaaid over de hele DDR. Ook wij willen hier bij stilstaan. En dan vooral onze gevoelens, gedachten, ervaringen rondom deze gebeurtenis met elkaar delen.

De vraag van de Landelijke Werkgroep aan u is: wilt u in maximaal honderd woorden iets schrijven over dit moment, of rond deze periode: waar was u, wat deed u, hoe was het contact met (leden van) uw partnergemeente, uw eigen gemeente? Hoe zijn deze contacten veranderd? We plaatsen deze bijdragen op onze website. Foto's insturen kan ook. Dan graag met de expliciete vermelding dat

u toestemming geeft voor publicatie, evenals de personen die op de foto staan. We zien uw bijdrage met belangstelling tegemoet!

Inzenden kan tot 1 december. U kunt ze sturen naar het secretariaat; zie bovenaan deze RZB. Ook het adres van de website vindt u daar.

THEATER: “De kracht van de enkeling”.

Van Theo van Willigenburg, directeur van de Kant Academy, kwam het onderstaande bericht:

De kracht van de enkeling: hoe 30 jaar geleden de Muur kon vallen

Een muzikaal-literaire voorstelling

Utrecht (Lutherse Kerk aan de Hamburgerstraat)

vrijdag 18 oktober 2019 17.00 uur (toegang vrij)

De iconische beelden van de val van de Muur in 1989 staan velen nog op het netvlies. Maar wat weten we van de mensen die met hun vreedzame protest hebben bijgedragen aan het einde van het DDR-regime? In deze voorstelling met filmbeeld, biografische tekst en levende muziek wordt het verhaal van twee iconische vredesactivisten verteld: de protestzanger Wolf Biermann en de protesttheoloog Christian Führer. We horen en zien hoe met de humor en het doorzettingsvermogen van enkelingen idealen werkelijkheid kunnen worden.

Christian Führer bracht, ondanks bedreigingen door de Stasi, verontruste jongeren bijeen tijdens Vredesvespers in zijn Nikolaikirche in Leipzig. Hij zette door en de Vredesdiensten groeiden uit tot de massademonstraties die leidden tot de val van de Muur in november 1989.

Wolf Biermann emigreerde als overtuigd communist naar de DDR maar toen hij met protestsongs kritiek leverde op het hypocriete staatsstelsel werd hij het land uitgegooid. In het Westen groeide hij uit tot dé stem van het verzet, stiekem beluisterd in heel de DDR. Direct na de val van het regime gaf hij een iconisch concert in de Messehalle van Leipzig en zong: “Keine Rache” - geen wraak.

Uitvoerenden: Euwe en Sybolt de Jong (arrangementen ballades Wolf Bierman), harmonium
Lette Vos, sopraan; Niec van der Meulen, altus; Elbert de Jong, bariton; Pieter Oussoren (vertaler biografie Christian Führer), verteller; Karsten Jauchs (journalist van de Thüringer Allgemeine en opgegroeid in de DDR), verteller; Wolf Biermann (op beeld), protestzanger, sing-a-song-writer, gitarist, harmoniumspeler.

Graag aanmelden via info@kantacademy.nl

DDR-MUSEUM

In Monnickendam staat het DDR-Museum. Talrijke voorwerpen – gepresenteerd in 13 vitrines – vertellen over leven, werken en politiek in de DDR (1949-1990). Daarnaast laten meer persoonlijke herinneringen zien hoe DDR-burgers zich door de staatsbureaucratie een weg baanden.

Op 9 en 10 november vindt in Baarn het Festival “30 Jahre Mauerfall” plaats.

Een festival dat klinkt als een klok: sprekers zijn o.a. Ben Bot, Margriet Brandsma, Maarten van Rossum, Friso de Zeeuw en vele anderen. En mis vooral ook niet de DDR-hits met het combo Die Trabis. Verdere informatie op de website van het museum:

<https://ddr-museum.nl/>.

EUROPÄISCHE BIBELDIALOGE

Bij deze Rondzendbrief treft u de folder aan met twee Europese Bibeldialogen in oktober en februari. Internationale ontmoetingen met altijd weer boeiende thema's.

Aan een Bibeldialog nemen twintig tot veertig gasten deel. Een groep is ongeveer honderd uur samen. Een ochtend begint met Andacht, gevolgd door Bijbelstudie, voordrachten en excursies. Er wordt gezongen, soms muziek gemaakt. Een moment voor jezelf of een persoonlijk gesprek vanuit waardering voor elkaars kerkcultuur inspireren op de levensweg. Tamara Hahn voegde mij eens toe, dat kunnen voortgaan afhangt van internationale deelnemers. Belangrijk dus dat ook Nederlanders zich blijven aanmelden.

In de bijlage vindt u ook een aanmeldformulier. U kunt dit ook doen via de website:

<https://www.eaberlin.de/themen/bibeldialoge/>

U vindt hier verdere informatie over deze boeiende bijeenkomsten.

VAN DE LEESTAFEL

Via het eerder in deze RZB vermelde theaterstuk “De kracht van de enkeling” vestig ik graag nog eens de aandacht op het boek van Christian Führer, “Geloof laat een muur vallen”.

De memoires van de predikant te Leipzig, bevlogen leider van de stille tochten in de periode voor de Wende.

‘Wat het boek zo mooi maakt, is de consequente geweldloosheid en de enorme humor die Christian Führer aan de dag legt’, aldus een recensie in “Woord & Dienst”. Uitgegeven bij Skandalon; prijs € 19,95.

Ds. C.J. Verhoeven, emerituspredikant van de Protestantse Gemeente Haarlem-Noord en Spaarndam, stuurde het volgende bericht:

‘Jarenlang bestond er tussen onze Protestantse Gemeente Haarlem-Noord en Spaarndam enerzijds en de Nikolaikirche in Leipzig en de Kerk van de Boheemse broeders in Kyjov (Tsjechië) anderzijds een gemeentecontact. Om deze geschiedenis niet in de vergetelheid te laten geraken heeft dr. Horst Siegemund, politicoloog te Leipzig, haar op schrift gesteld. Voorshands is dit boekje slechts digitaal beschikbaar.’

Wie geïnteresseerd is in dit boek kan dit melden bij het secretariaat. Ik zal uw verzoek dan doorsturen aan ds. Verhoeven.

“Petrus” is een kwartaalblad van de PKN. Een abonnement is gratis. In het septembernummer staan drie interviews met leden van de werkgroepen Balk-Oderberg (Erik Lankman), Huissen-Brandenburg (Ada van Arkel) en Houten-Plauen (Aletta Alkema). Mocht u het alsnog willen lezen, en heeft u het blad niet in huis of in uw omgeving, dan stuur ik u graag een kopie, tegen vergoeding van de portokosten. Ook hiervoor geldt: aanvragen via het secretariaat.

In het katern ‘Letter & Geest’ van dagblad ‘Trouw’ van zaterdag 21 september staat een essay van Gerbert van Loenen “Niet de muur, maar wat erachter lag”. Een boeiend relaas over de situatie van de DDR van WO II tot aan de Wende. <https://www.trouw.nl/buitenland/voor-toeristen-is-wat-resteert-van-de-muur-een-attractie~bb841d58/>.

Het is een voorpublicatie uit het septembernummer van literair tijdschrift ‘Liter’, dat verschijnt als themanummer gewijd aan de val van de Muur. U kunt dit nummer bestellen via www.leesliter.nl. De prijs is € 14,95.

Documentatie – nog te bestellen

LWG 15-01 Parallellijst liederen

Een groot aantal liederen uit het nieuwe liedboek is afkomstig uit de Duitse kerkmuziektraditie of is in het Duits vertaald opgenomen in het «Evangelische Kirchengesangbuch». Er zijn vaak wel verschillen in melodie of liederen zijn qua tekst niet geheel één op één vergelijkbaar, maar bij gezamenlijke liturgieën is het een rijkdom dat we kunnen putten uit een grote verzameling aan gemeenschappelijke liederen.

Juliane van der Mossel heeft een overzicht gemaakt van deze parallellieder. De lijst is per e-mail te bestellen (lwgdsecretariaat@gmail.com).

Ook kunt u de lijst downloaden van onze website.

Oktober 2019, Joke Brederveld, secretaris

Die Mauer

Zum 3. Oktober 1990

Als wir sie schleiften, ahnten wir nicht,
wie hoch sie ist
in uns

Wir hatten uns gewöhnt
an ihren horizont

Und an die windstille

In ihrem schatten warfen
alle keinen schatten

Nun stehen wir entblößt
jeder entschuldigung

Rainer Kunze (1933 -)